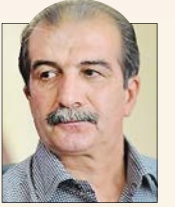

اهمیت توجه به اقوام در مجموعه‌های تلویزیونی

جبار آذین، مدرس و منتقد سینما با استقبال از تولید مجموعه‌های تلویزیونی با توجه به اقوام مختلف، گفت: بدیهی است که برای شکل‌گیری سینما و صنعت

سریال‌سازی ملی، تمام عناصر و ارکانی که به قوام و حرکت آن در چیدمان، وحدت و انسجام ملی نقش مؤثر و اساسی دارند، باید توجه شود. به همین دلیل هم سینما و سریال‌سازی ملی که نمایش دهنده و نماینده هویت یک ملت است باید انعکاس دهنده همه قومیت‌های یک ملت باشد. در ایران هم با عنایت به داشتن انواع اقوام، ضرورت تام وجود دارد که در تولیدات سینمایی و تلویزیونی، عنصر توجه به قومیت‌ها، فرهنگ و نقش آنها در تاریخ در نظر گرفته شود.

وی افزود: دقیقاً وقتی درباره قومیت‌ها فیلم و سریال ساخته شود، نشان دهنده توجه رسانه‌ها از جمله صداوسیما به مناطق و اقوام مختلف است. نمایش درست، راستگو و باورمند آنها بدون دخالت سلاقی شخصی و گاه مدیریتی در تولید این آثار، می‌تواند افزون بر این‌که خود اقوام را پای تماشای این آثار بنشاند، سبب آشنایی و وابستگی ملی برای مجموعه مخاطبان شود. آذین، درباره ملاحظات بازنمایی اقوام در آثار هنری، تصریح کرد: بدیهی است که به صرف این‌که یک هنرمند، مرکز، مدیر و شبکه بخواهد اثری با محوریت یک قوم بسازد، بدون این‌که نقش پژوهش در آن پررنگ باشد - مانند برخی موارد استفاده نادرست از لباس‌ها و لهجه‌ها و برخی آیین‌ها در بعضی آثار قبلی - سبب اعتراض آن اقوام می‌شود. در نتیجه تولید چنین آثاری کار هر هنرمندی نیست. ساخت آثار با محور اقوام، هنرمندی متخصص، ایران‌شناس و قوم‌شناس می‌خواهد که بتواند وفادارانه، کارهایی تماشایی و تأثیرگذار در این زمینه تولید کند به‌گونه‌ای که سبب استحکام ملی شود. ممکن است یک اثر با رویکرد قومی در برهه‌ای از تاریخ معاصر به روایت بپردازد یا ممکن است سوزۀ آن در ارتباط با وقایع و رخداد‌های روز جامعه باشد اما در تمامی این موارد در نظر گرفتن سلیقه، درک و دانش مخاطب و اتحاد ملی باید حرف اول را بزند.

این منتقد سینما در پایان یادآور شد: یکی از موانع در این زمینه، استفاده مکرر از برخی مقاطع تاریخی است؛ به‌طور مثال، سریال‌های متعددی در قالب عاشقانه و حماسی در ارتباط با دوره قاجار ساخته شده که استفاده بیش از حد از این مقطع تاریخی باعث دلزدگی مخاطب می‌شود. می‌توان به این‌گونه روایت‌ها در مقاطع گوناگون تاریخی پرداخت. همه اینها اگر از مجرای توجه به اقوام مختلف ایرانی با هدف اتحاد ملی و در قالب هنرمندانه عبور کنند، می‌تواند حرف‌های خوبی در پی داشته باشد و منجر به ارتباط افزون‌تر مخاطب با رسانه ملی شود.

روایت اسارت جوان کرد انقلابی در سریال «سوران»

با عشق از کردستان

سریال «سوران» با اقتباس از کتاب «عصرهای کریسکان» به اسارت‌های جوان کرد انقلابی از دوران ساواک تا اسارت در سازمان کومله و گروهک‌های معاند می‌پردازد. عصرهای کریسکان خاطرات امیر سعیدزاده، شهید و آزاده دفاع مقدس است که کیانوش گلزار راغب تجربه اسارت این شهید را از دوران ساواک تا اسارت در سازمان کومله و گروهک‌های معاند به رشته تحریر درآورده است. سعیدزاده پیش از انقلاب، قدم در مسیر مبارزه با رژیم شاهنشاهی گذاشت و به مرور داستان زندگی‌اش با اسارت از سوی ساواک، سازمان کومله و گروهک‌های معاند گره خورد. «نفسم سنگین می‌شود و دست‌هایی دهانم را بسته و چند نفری چشم‌بندی روی چشمانم کشیده و دست و پایم را گرفته و به زور از حیاط خانه‌مان بیرون برده و کشان‌کشان داخل ماشین می‌اندازند. بدون هیچ مقاومتی از در عقب ماشین روی صندلی تاشو لندرومی افتم و دستبندی به دستم می‌زنند و ماشین گاز می‌خورد و کوچه پس‌کوچه‌های سردشت را پشت سر می‌گذارد و به خیابان اصلی می‌رسد. از نحوه ورودم به داخل ماشین می‌فهمم این همان لندروم مخوف ساواک است که دائم در خیابان‌های سردشت می‌چرخد و دلهره و هراس به جان مردم می‌اندازند.»

نسخه سریالی این کتاب با نام «سوران» روانه آنتن رسانه ملی شده است، تا از دریچه‌ای دیگر به رشادت‌های جوانان کرد انقلابی در اواخر دهه ۵۰ بپردازد.

نفیسه خلیلی

خبرنگار

ماه پایانی سال ۱۴۰۰ گرفته شد و مادر زمان وقایع نیمه دوم سال ۱۴۰۱ در حال فیلمبرداری بودیم. با این حال، وقتی می‌خواهیم اثری اقتباسی یا غیراقتباسی برای امروز بسازیم، باید حرف روز داشته باشیم تا به درد امروز مخاطب بخورد.

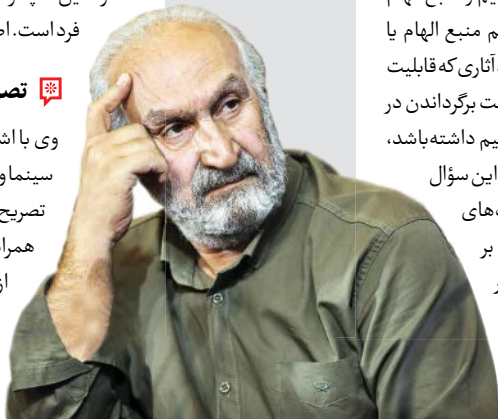
مینو خانی، نویسنده، منتقد و پژوهشگر حوزه سینما درباره اقتباس ادبی و به طور مشخص سریال سوران که از کتاب عصرهای کریسکان اقتباس شده، گفت: همین‌که فیلمساز بتواند از طریق محتوا روح اثر ادبی را منتقل کند، هم به کتاب هم به فیلم کمک کرده است. یعنی کسانی که کتاب را خوانده‌اند، با دیدن اثر نمایشی جزو مخاطبان اثر می‌شوند. این افراد از موضوع سریال باخبرند و حلال می‌خواهند اثر را در قالب دیگری ببینند؛ بنابراین مخاطب سریال تضمین شده است. خانی ادامه داد: اگر اثر از لحاظ فرم و محتوا خوب باشد، کسانی که کتاب را نخوانده‌اند، ولی اثر نمایشی را دیده‌اند، به سمت کتاب جذب می‌شوند. اصلی که باید در اقتباس ادبی مورد توجه قرار گیرد این است که نه وجه ادبی بر وجه نمایشی سوار باشد، نه فرم نمایشی بر وجه ادبی. اگر اثر نمایشی نتواند روح ادبی را منتقل کند، موفقیت به دست نمی‌آورد.

فیلمساز موضعش را از اقتباس ادبی مشخص کند

این منتقد در پاسخ به این پرسش که گاهی اثر نمایشی موفق‌تر از اثر ادبی عمل می‌کند، یا آن قدر ضعیف ساخته می‌شود که به اثر اولیه لطمه می‌زند، توضیح داد: وقتی کسی کار اقتباس را انجام می‌دهد، باید خود را به یک سری بدیهیات متعهد کند. اول از همه باید موضعش را مشخص کند آیا فقط یک ایده را از اثر می‌گیرد، یا می‌خواهد از تمام وجوه اثر به عنوان منبع الهام گیرد. یعنی می‌خواهد اقتباس وفادارانه انجام دهد. وی با بیان این‌که اگر فقط یک ایده را گرفته، نمی‌توان به کار فیلمساز ایراد گرفت، بیان کرد: این‌که چگونه با تخیل و داستان‌های موازی اثر نمایشی پرورش می‌یابد، به عهده فرد است. اصولاً چنین افرادی برداشت آزاد را در تیتراژ اول یا پایان قید می‌کنند.

تصویر، گویاتر از کلمات است

وی با اشاره به این‌که مهم‌ترین دلایلی که باعث می‌شود یک فرد در عرصه سینما و تلویزیون سراغ اثر ادبی برود، برخورداری از جنبه تصویری اثر است، تصریح کرد: قرار است سریال سوران در قسمت‌های متعدد مخاطب را همراه خود بکشانند. یک فیلم سینمایی نیست که ببینیم و تمام شود. از طرفی، تصویر گویاتر از کلمات است. اگر کلمات دارای بار احساسی و هیجانی باشد، کارگردان و عوامل تولید باید ابزار لازم را فراهم کنند. این ابزار باید در حس بازیگران، مکان سریال، فضا سازی کارگردان و ... جاری شود.

مجموعه ۱۸ قسمتی سوران، دومین اثر اقتباسی مرکز سریال سوره حوزه هنری انقلاب اسلامی است. این سریال به کارگردانی سروش محمدزاده، نویسندگی عباس ریاحی و تهیه‌کنندگی مجتبی فرآورده تولید شده است.

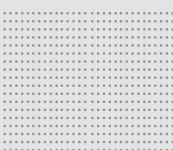
اقتباس ادبی، برداشت از یک اثر ادبی است

مجتبی فرآورده، تهیه‌کننده سریال سوران درباره اقتباس ادبی گفت: اساساً اقتباس ادبی برداشتی از یک اثر است. چون وقتی می‌خواهیم یک اثری را از یک رسانه به رسانه دیگری تغییر دهیم، به واسطه مختصات رسانه‌ای که در حال تغییر است، تغییراتی در اثر شکل می‌گیرد.

فرآورده در پاسخ به این پرسش که اگر در محتوای اثر دست برده شود و شاهد تغییرات آن باشیم، باز می‌توانیم اسم اقتباس را ببریم، توضیح داد: به هر حال بهره‌گیری از هر اثر، اقتباس تلقی می‌شود و لازمه آن این است که به روح اثر وفادار بمانیم.

قطعا باید منبع اقتباس مشخص شود

تهیه‌کننده سریال سوران با بیان این‌که گاهی فقط بخشی از مقوله اثر را دریافت می‌کنم و ساخته و پرداخته‌های ذهنم را با ایده ترکیب می‌کنم، افزود: این عوامل دلیل بر این نمی‌شود که به منبع الهام ارجاع ندهیم و منبع الهام را معرفی نکنیم. قطعا باید مشخص کنیم منبع الهام یا اقتباس از کجانشات گرفته است. وی درباره آثاری که قابلیت اقتباس دارند، گفت: هر موضوعی که قابلیت برگرداندن در رسانه‌ای که می‌خواهیم از آن استفاده کنیم داشته باشد، قابلیت اقتباس را دارد. فرآورده در پاسخ به این سؤال که آیا با توجه به وضعیت اخیر کشور و فعالیت‌های حزب کومله و تأکید رئیس صداوسیما بر فیلمسازی در نقاط کردنشین کشور ساخت این سریال را کلید زدید، تصریح کرد: تصمیم بر ساخت سریال سوران بر اساس کتاب عصرهای کریسکان در

فرآورده:

هر موضوعی

که قابلیت

برگرداندن

در رسانه‌ای که

می‌خواهیم از آن

استفاده کنیم

داشته باشد

قابلیت اقتباس

را دارد